

Nog een aantal treinverhalen door Arjen Miedema

Traktatie in de trein

We praten over de tachtiger jaren en op een vrijdag sta ik 's morgens tegen half acht met een stel collega's op de pont achter het Centraal Station in Amsterdam en terwijl we afmeren zegt Menno, die dagelijks van Bovenkarspel naar Amsterdam visa versa rijdt: wat me nu toch is overkomen: we waren nog maar net op weg en bij de volgende stop in Hoogkarspel stapt er een vrouw in met een enorme gebaksdoos. Ze is geen onbekende, want zo 's morgens vroeg is er altijd een clubje van zo'n tien passagiers die in dezelfde coupé zitten en zij komt er dan bij. Echte gesprekken voeren we nauwelijks, want de meesten slapen nog half. Vanmorgen was het anders, want toen die vrouw met dat gebak instapte waren alle ogen ineens op haar gericht.

Ze zei: jullie zullen wel denken: wat is dat nou? Wel, het is vandaag mijn laatste dag dat ik met jullie in deze trein zit, want ik ga met pensioen en daarom trakteer ik iedereen in de coupé op een gebakje zolang de doos nog niet leeg is.

Nou, je begrijpt, zegt Menno: die doos was dus in Zaandam tot op de laatste kruimel leeg.

Geweldig om mee te maken en hoewel we haar nooit spraken hebben we uitgebreid afscheid genomen met een goede handdruk en haar bedankt voor dit

prachtige gebaar.

Zaandam - Alkmaar - Hoorn

Op station Zaandam stapt een oude vrouw in. Je zag zo dat ze geen ervaren treinreiziger was, want ze keek moeilijk op de borden en had moeite met instappen, maar toen ze eenmaal zat keek ze glimlachend om zich heen en genoot van de rit en het uitzicht.

Tussen Koog-Zaandijk en Wormerveer kwam de conducteur langs. Rustig liep hij al controlerend door het gangpad en toen kwam hij bij de oude mevrouw, pakte haar kaartje aan en zei: U zit in de verkeerde trein. U hebt een kaartje voor Enkhuizen, maar U zit in de trein naar Alkmaar - Den Helder.

Oh, zei ze, maar dan kan ik toch in Alkmaar overstappen op de trein naar Enkhuizen?

Nee, zei de conducteur. U had in Zaandam de trein via Purmerend naar Enkhuizen moeten nemen. Nu maakt U meer kilometers en daar hebt U niet voor betaald.

Oh, zei de vrouw. Dat wist ik niet en ik dacht dat het niets uitmaakte.

Opeens klonk het ergens in de coupé: laat dat mens nou gewoon overstappen in Alkmaar man. Die paar kilometer daar heb jij toch geen last van? De conducteur werd vuurrood en beende weg. De oude vrouw vervolgde glimlachend haar reis.

Op en neer naar Middelburg.

Henk woonde in de Zaanstreek en reed elke dag op een abonnement tweede klas met de trein tussen Koog-Zaandijk en Amsterdam Centraal Station.

Op een dag moest hij op dienstreis naar Middelburg en dus stapte Henk uit op station Sloterdijk om daar een retour eerste klas kaartje te kopen naar Middelburg.

Zonder problemen kwam hij aan in het midden van Walcheren en na vergadering en lunch ging hij weer terug. Henk was een lezer en verveelde zich nooit in de trein, maar na Den Haag kwam de conducteur langs. Hij bekeek het kaartje van Henk en zei: deze trein stopt niet op Amsterdam-Sloterdijk. Nou dat is niet erg, zei Henk want dan rijd ik gewoon door naar Amsterdam CS. Dan moet je bijbetalen zei de Pet, maar Henk had z'n abonnement al in de aanslag en liet dat zien. Ok, maar dan mag je geen eerste klas reizen en ga je nu naar de tweede klas coupé. Dacht het niet, zei Henk. Dat geldt tussen Sloterdijk en Centraal.

De conducteur verdween en in de coupé klonk: wat een dienstklopper.

Op het moment dat de trein Amsterdam-Sloterdijk passeerde, pakte Henk z'n tas en zette zich in de tweede klas coupé en een paar minuten kwam de conducteur dat nog even controleren....

Hoe het ook kan

Paul had een feestje van de zaak in Amsterdam en, zoals dat vaak gaat, teveel door elkaar gedronken. Hij wist nog wel de laatste trein te

bereiken en zat daar nog maar net of hij viel in diepe slaap. De warmte van het feest, de vrieskou van de tocht met de pont over het IJ en daarna weer die warmte van de trein in combinatie met de alcohol hadden hem danig parten gespeeld dat hij even 'weg' was. Opeens werd hij wakker gemaakt door een conducteur die meerdere malen riep": Meneer, meneer, wakker worden, we gaan niet verder.

Paul beseftte nauwelijks dat hij in de trein zat en vroeg slaperig: Oh, waar zijn we?

Station Leiden meneer, waar had u er uit gemoeten. Heemstede-Aerdenhout mompelde Paul.

OK zei de conducteur. Loop maar even achter me aan. Intussen was de conducteur aan het praten door z'n portofoon en aan de andere kant van het perron stopte een trein. De machinist riep: is dat hem? Ja riep de conducteur en tegen Paul zei hij: die machinist gaat leeg naar Haarlem, maar hij laat je er in Heemstede-Aerdenhout wel even uit...

De schuifdeuren

In veel treinen had je halverwege het treinstel een flexibele verbinding, wat er uit ziet als een balg of harmonica. Aan weerskanten zat dan een schuifdeur, maar veel passagiers die door de trein lopen schuiven de deur open en doen hem niet meer dicht. Hetzelfde had je vanaf het balkon naar de coupé en op een middag had ik het zicht op die deur en je kon er op wachten dat er weer hordes mensen die deur open lieten staan.

Op het hoekje bij de deur zat een man van een jaar of veertig die er vreselijk van baalde en de deur elke keer een zet gaf. Dat moest stevig gebeuren, want anders rolde hij weer terug. Na een aantal keren die zet te hebben uitgedeeld was hij het behoorlijk zat en dus kwam er weer iemand die de deur open liet staan. De boze man pakte de deurhendel en smiet hem dicht, net op het moment dat een conducteur z'n hoofd de coupé instak. Pet op de grond, bril in de pet en de man had geluk dat hij een voet vooruit had gezet; anders was z'n hoofd in tweeën geweest. Hij schreeuwt van pijn, pakt pet en bril en begint me daar een tirade tegen de beduusde man die dat ook niet had voorzien....

Toch niet weer een treinkaping?

Op een mooie zomermiddag, een maand na de treinkaping bij De Punt 23 mei tot 11 juni 1977, zat ik met een man of drie op klapstoeltjes op het balkon in het eerste rijtuig. Achter de machinist had je twee coupés tweede klas voor elk acht personen. Daarachter was het balkon. Rustig vertrokken we richting de Zaanstreek, maar net na de brug over het Westerkanaal remde de trein alsof er aan de noodrem was getrokken. Meteen zeiden we tegen elkaar: het zal toch niet weer hè?

Intussen zagen we vanuit de huizen aan de Spaarndammerstraat allemaal mensen met verrekijkers en wat er dan door je heen gaat is

eigenlijk niet te beschrijven.

We stonden een tijdje stil en de machinist sprak rustig door de intercom: Dames en heren, het spijt ons, maar we hebben iemand onder de trein en ik wil meteen vragen: is er een dokter in de trein die naar voren wil komen?

Niet veel later ging de schuifdeur open en de conducteur, gevolgd door zo te zien een student medicijnen of zoiets, ontgrendelde de deuren van ons balkon en liet de man voorzichtig uitstappen; nou ja eigenlijk springen, want je bent meer dan een meter van de grond. Niet lang daarna kwam hij weer binnen. Lijkbleek.

In de aangrenzende coupé waren alle kranten, boeken en tijdschriften al dicht gedaan of opgeborgen en men sprak. Iedereen had zo z'n eigen gedachten over het voorval.

Later hebben we gehoord dat een man zich had verstoppt achter een relaiskast die naast het spoor stond om de wissels te bedienen. Vlak voor we er waren was hij gehurkt midden tussen de rails gaan zitten en bij de eerste aanraking met de trein was hij op slag dood.

Aan de ene kant was de Spaarndammerstraat en aan de andere kant het westerpark en ineens werd er van die kant een ladder opgestoken en kwamen er zo'n vier à vijf mannen in witte jassen met een brancard via die ladder naar boven en ontfermden zich over het slachtoffer.

In het Westerpark was toen nog een gebouw van de G.G.D. (nu hondenschool Omnia en

kinderdagverblijf Billie), waardoor alles redelijk snel afgehandeld kon worden. Vertraging ongeveer drie kwartier maar de aanleiding blijft triest...

Bekende Nederlanders

Als je vanuit het Gooi naar Amsterdam reist met de trein kom je nogal eens een bekende Nederlander tegen. Zo zat ik eens naast of in de buurt van Ronnie Naftaniël van het CIDI, Wim de Bie van het Simplistisch verbond, minister de Ruiter, Felix Rottenberg van de PVDA, Boris Dittrich en ik ben er vast wel een aantal vergeten. Maar terwijl ik met Wim de Bie schouder aan schouder zat, had ik niet het lef om hem aan te spreken, of te complimenteren over de afgelopen uitzending van 'Keek op de week'. Trouwens, niemand zei iets en achteraf gezien denk je dan: dacht je nou werkelijk dat die mensen op jou zitten te wachten?

Nee, gesprekken komen spontaan als er wat gebeurt, zoals die keer dat we tussen twee stations stil kwamen te staan en dat we vanuit die hoge trein eruit moesten en weer een andere trein inklimmen. Sterke kerels hielpen om oude mensen te tillen en ja, als je dan weer zit komen de gesprekken op gang.

Hoe kom ik hier op?

Jaren geleden zag ik op TV in de Tweede Kamer iemand optreden en ik dacht: die man ken ik

ergens van. Het heeft wel even geduurd eer is erachter was, maar toen viel het kwartje.

Ik kende hem, nou ja kennen is wel wat overdreven, van station Wormerveer waar hij altijd het perron op kwam in z'n lichtblauwe regenjas. Hij viel altijd op door z'n postuur en z'n gedrag. Niet dat hij baldadig was of zo, maar je kon zien: dat is een student.

Op een keer zat ik tegenover hem in zo'n vier persoons zitje en hij sprak heel geanimeerd met een vrouw die ook altijd opviel vanwege haar lengte. Ze was meestal een kop groter dan de rest op het perron.

Terug naar de Kamer. Op een gegeven moment hoorde ik zijn naam en dus maar eens op Wiki gekeken en ja hoor: geboren te Wormer. Toen wist ik het zeker. De man in de regenjas was Martin Bosma die nu de voorzitter is van de Tweede kamer....

=====

Eerder gepubliceerd:

TREINEN door Arjen Miedema

Voor de beeldvorming een pietsie saai misschien in het begin, maar daarna wordt het beter.

Met de trein naar je werk

Over het reizen zelf, vreemde vogels en een mager luipaard.

Toen wij in de Zaanstreek (Wormer) woonden heb ik 15 jaar met de trein heen en weer gereisd naar Amsterdam-CS.

In 1975 heb ik nog een maand of 5 in Delft gewerkt en kregen we per dag 2 uur reistijdcompensatie en als bijkomend voordeel een gratis algemeen abonnement van de spoorwegen à 180 gulden per maand.

In die tijd kende ik het spoorboekje uit m'n hoofd en dat moest ook wel want om in Delft te komen heb je vanuit Wormerveer nogal wat mogelijkheden.

Zo ging ik om een uur of zeven de deur uit en was dan op tijd (7:35) in Amsterdam om de D-trein van 7:50 te nemen samen met een paar andere collega's. De D-trein, een hele lange trein met gangen naast de coupeés, zoals je die in oude films nog wel eens tegenkomt, reed in één ruk naar Den Haag Hollands Spoor, daar moesten we een stukje lopen door de beruchte Schilderswijk om bij een tramhalte op de turfmarkt te komen.

De tram reed langs De Vliet naar Delft en vlakbij het laboratorium stapten we uit. Snel en comfortabel.

In die tijd kwamen vertragingen ook vaak voor en miste ik die D-trein (die als eindbestemming

Paris-Nord had) nog wel eens. Dan was ik aangewezen op de intercity van 7:55 die ook in Delft stopte. Vanaf dat station nam ik dan weer de tram, maar als het heel mooi weer was liep ik ook wel eens, want de architectuur in Delft is prachtig.

Het kon ook gebeuren dat ik zoveel vertraging had dat ik de intercity in Amsterdam zou missen. Dan nam ik een trein richting Alkmaar en stapte in Uitgeest over op de trein naar Haarlem. Daar pakte ik dan weer de trein die ik anders in Amsterdam (7:55) had gemist....

's Avonds was het altijd weer een gok of je de trein naar de Zaanstreek nog kon halen want je had maar 3 minuten voor het overstappen en omdat je niet de enige bent kost het gewoon wat meer tijd. Toch bewaar ik goede herinneringen aan die terugreizen vanwege het prachtige zicht op de bollenvelden. Vaak zag ik op het andere spoor een rode Posttrein passeren en ik herinner me nog dat we in Delft heen en weer gedirigeerd werden van het ene naar het andere spoor omdat niet zeker was op welk spoor onze trein zou binnenkomen. Niet zo verwonderlijk omdat er ergens tussen Amsterdam en Utrecht koeien over een slootje waren gesprongen en die stonden te liften tussen de rails.

Je begrijpt dat zo'n incident veel vertraging oplevert en dat cascadeert dan via Amsterdam, Haarlem, Rotterdam en verder.

Naar de Zaanstreek gingen we in het begin over

de Hembrug, die met al dat basalt, graniet en beton eromheen onverwoestbaar leek, totdat een Russische tanker er een stuk uit een peiler ramde in dichte mist.

Maandenlang kon er maar één spoor worden gebruikt en dat vergde met al die honderden reizigers per keer heel wat improvisatievermogen van de NS.

In het gebied rondom de Hembrug was ook olieopslag waarvan er op een middag een paar tanks in de fik stonden met als gevolg dat we niet over de brug mochten en moesten omrijden via Haarlem en Uitgeest.

Datzelfde heb ik ook nog een paar keer meegemaakt als de brug niet wilde sluiten na een doorvaart maar ach, je ziet dan weer eens iets anders van Noord-Holland en je weet als je gaat forensen dat het wel eenskan tegenzitten, maar uiteindelijk werd de Hemtunnel geopend die weer andere problemen gaf. Het bleek, dat als er een goederentrein van de VAM met groente en fruitafval door de tunnel reed er gasalarm afging. Als er dan later een gewone trein door de tunnel ging fungeerde die als een plunjer in een injectiespuit waardoor de rest van het gas verdicht werd en weer gasalarm veroorzaakte. En niet te vergeten een oorverdovend lawaai als je in de zomer met de raampjes open dat donkere gat inging.

Tijdens het reizen zie je vreemde vogels in de trein: het meest vallen ze op als de inhoud van

2 of meer treinen in één treinstel moet worden gepropt. En geloof het of niet; er zijn altijd van die knakkers bij die ergens achter in een hoekje gaan zitten terwijl ze weten dat ze er binnen een paar minuten uit moeten. Ik zag eens een schuchtere man met z'n aktetas zitten bij de harmonicadeuren (daar waar het treinstel in delen is gesplitst) die er uit moest. De deuren gingen open op station Koog-Bloemwijk, iets ten noorden van Zaandam. Er hoefden niet zoveel mensen uit en dus stapten er al weer mensen in.

In de coupé was het zo druk dat de mensen tussen de stoelen stonden en ja hoor Jan Schuchter moest er uit, zei niets maar zwaaide vervaarlijk met z'n aktetas om zich heen dat er een lichte paniek ontstond om hoeden, brillen, gehoorapparaten, knopen en andere attributen veilig te stellen. Uiteindelijk bereikte hij de deur die nog geen 5 seconden later lichtsissend dichtgleed.

Zo had je in de winter wel eens mensen die met een zwaar besneeuwde plastic tas uit de stad kwamen en die gewoon in het bagagerek gooiden. Nou je raadt het al. De mensen die er onder zaten kregen dat koude smeltwater in de nek. Nu zou je dat allemaal op YouTube kunnen zien, maar bellen konden we toen nog niet; laat staan filmen. Wel werd er heel veel gebruik gemaakt van Walkmans, die vaak zo hard stonden dat je oren tuitten. Achteraf denk ik dat ergernissen van alle tijden

zijn.

In de 80'er jaren kwam het fenomeen van de drugs in de trein.

Maar voor ik daar wat over wil zeggen moet ik dit ook even kwijt.

Regelmatig zat ik tegenover een jongeman die z'n rechterhand miste en hij bouwde letterlijk een shaggie. Hij gebruikte de 'stomp' om te klemmen en met de linkerhand deed hij de moeilijker dingen zoals plukje pakken, vloeitje openleggen. Plukje er in, rollen en naar de mond brengen voor het onontbeerlijke fliber om de zaak vast te lijmen.

Dan denk je: nu pakt hij de aansteker, maar nee, gewoon lucifers. Doosje klemmen, aanstrijken en paffen maar.

Wat je ook zag waren vaak groepjes jongens die hun coke zaten te versnijden op de vensterbank en gingen snuiven of van die niet uitziende shaggies in elkaar prutsten en dan maar stinken. In de zomer gaf dat veel ellende want die junkies wilden de ramen dicht en de rest van de coupé wilde de ramen open. Van een collega hoorde ik dat hij in de Metro ook zoiets meemaakte in de Bijlmer waar zo'n junk met een groot mes tegen een medereiziger zei: Je doet dat raam dicht en anders kom ik even bij je, waarop een andere passagier een pistool trok en zei: Probeer het maar....

Op een terugreis naar de Zaanstreek kwam ik te

zitten tegenover een gedistingeerde heer die zich achter een grote krant verschool en die niet van plan was om ook maar één woord tegen wie dan ook te zeggen. Naast me zat bij het raam een magere onverzorgde man van een jaar of 45. Hij was met z'n vriendin die tegenover hem zat. Blond, graatmager, maar ze droeg wel een nepbontjas met luipaardmotief en 2 maten te groot.

Ze staarden naar buiten en op Zaandam aangekomen stak juf Luipaard haar hoofd door het schuifraampje om te zien of ze niets zou missen en ja hoor, daar klonk het uit de speaker: Dit is de stoptrein naar Alkmaar, maar zal niet stoppen te Koog-Bloemwijk.

Paniek! Ze vraagt om zich heen: stopt ie niet in Koog-Zaandijk? Van verschillende kanten hoort ze: Jawel, maar niet in Koog-Bloemwijk! O.K., schuift het raampje dicht, gaat weer zitten en zegt tegen haar vriend: Vreemd dat ie niet op Bloemwijk stopt.

Vervolgens stopten we op Koog-Zaandijk, maar het stel bleef zitten. En zelfs de verscholen heer kon de spanning niet aan; liet z'n krant zakken en zei tegelijk met mij: Dit is Koog-Zaandijk hoor! Het luipaard antwoordde: Ja dat weet ik wel maar wij hoeven er pas in Krommenie uit.....

Treinreizen is fascinerend als je er de lol maar van kunt inzien.

